

خبرنامه تحولات بین المللی گاز

شماره ۱۳ - ۱۳۹۹/۰۸/۱

در این شماره:

- تحولات بازار تکمحموله
- اخبار
 - تصمیم الجزایر برای افزایش ظرفیت تولید کارخانه های قدیمی ال ان جی
 - روند قیمت گاز در بازارهای جهانی طی ماه سپتامبر
 - آغاز تولید در میدان گازی غزیر عمان
 - ژاپن بزرگترین مشتری ال ان جی آمریکا
 - عقد قرارداد تامین گاز میان شرکت های پاکستان ال ان جی و کراچی الکتریک
 - برنامه ریزی برای شروع ارسال گاز آذربایجان به اروپا
 - تمدید اجرای پروژه Magnolia LNG توسط اداره تنظیم مقررات انرژی آمریکا، برای ۵ سال
 - افزایش تولید گاز طبیعی روسیه از تاسیسات نواتک در سه ماهه سوم سال
- گزارش ویژه بازار: راهبرد ترکیه در تمدید قراردادهای بلندمدت واردات گاز
- قیمت های جهانی نفت خام

نفت برنت	شمال شرق آسیا* (JKM)	تی تی اف هلند*	هنری هاب - نایمکس	
۷/۰۴	۴/۵۱	۳/۹۱	۲/۲۷	سپتامبر
۷/۷۳	۳/۳۴	۲/۸۱	۲/۳۴	اوت

ارقام بر حسب دلار در هر میلیون بی تی یو می باشند.

((اخبار مندرج از نشریات معتبر بین المللی استخراج گردیده است و الزاماً منعکس کننده نقطه نظرات این معاونت نمی باشد.))

تهران - میدان ونک - کوچه نگار - ساختمان مرکزی دوازدهم - پلاک ۲۲
معاونت بازاریابی و عملیات گاز - تلفن: ۸۸۶۶۱۳۰۸ فاکس: ۸۸۶۶۱۳۱۴

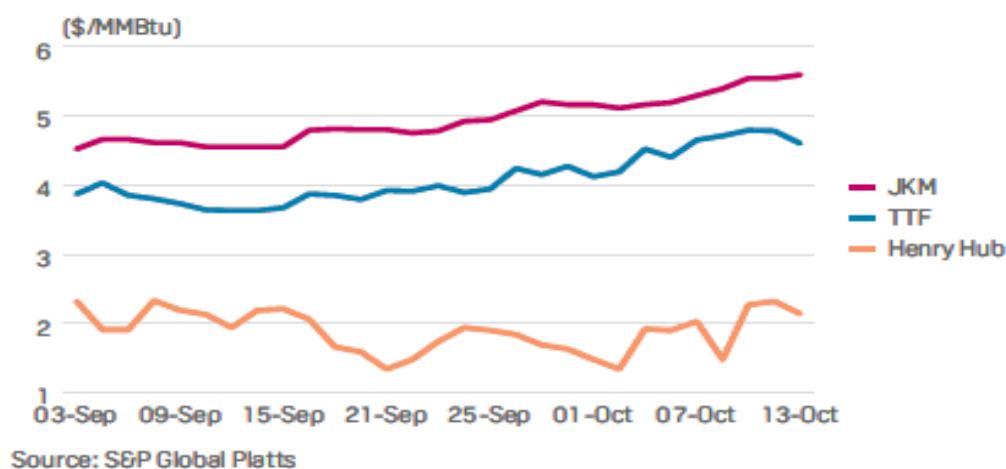
قیمت‌های تک‌محموله

موسسه پلاتس در تاریخ ۱۴ اکتبر ۲۰۲۰، شاخص قیمت تک‌محموله ال‌ان‌جی آسیا (JKM) برای تحویل در ماه نوامبر را ۵/۵۸۸ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو ارزیابی کرده است. پیش‌بینی می‌شود این شاخص برای نیمه اول و دوم ماه نوامبر به ترتیب ۵/۵۲۵ و ۵/۶۵ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو باشد.

شاخص TTF نیز برای ماه نوامبر ۴/۸۱۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو خواهد بود که به دلیل نشانه‌های سردی هوا و عدم اطمینان از تولید ال‌ان‌جی آمریکا و تاسیسات ال‌ان‌جی اسنوپیچ نروژ، نسبت به ارزیابی قبلی افزایش داشته است.

طبق برآورد پلاتس شاخص قیمت گاز در شمال غرب اروپا (NWE) برای ماه نوامبر با اختلاف ۵ سنت با شاخص TTF معادل ۴/۷۶۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو خواهد بود و شاخص قیمت تک‌محموله ال‌ان‌جی خلیج مکزیک (FOB GCM) برای تحویل در ماه نوامبر ۴/۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو ارزیابی شده است.

شاخص قیمت تک‌محموله ال‌ان‌جی آسیا در مقابل شاخص قیمت گاز در آمریکا و اروپا

منبع: Platt's LNG Daily، ۱۴ اکتبر ۲۰۲۰

تصمیم الجزایر برای افزایش ظرفیت تولید کارخانه‌های قدیمی ال‌ان‌جی

شرکت سوناتراک الجزایر (Sonatrach) در نظر دارد از طریق اجرای پروژه‌های ارتقا و به‌روزرسانی، ظرفیت فعلی تولید دو کارخانه قدیمی ال‌ان‌جی خود را به ظرفیت اسمی اولیه برساند. این مطلب به نقل از یک مقام رسمی این شرکت است که در کنفرانس مصرف‌کنندگان ۲۰۲۰ ژاپن اعلام شد. این مقام مسئول که رییس بخش فرایند سوناتراک می‌باشد در معرفی شرکت متبوع خود افزوده، شرکت دولتی سوناتراک، چهار کارخانه تولید ال‌ان‌جی در اختیار دارد که سه واحد آن در Arzew و یک واحد در Skikda واقع شده‌اند. ضمن این که ظرفیت کلی تولید ال‌ان‌جی در الجزایر ۲۴/۷ میلیون تن است اما دو واحد از کارخانه‌های مورد اشاره در Arzew با نام‌های GL1Z و GL2Z که به ترتیب در سال‌های ۱۹۷۸ و ۱۹۸۱ شروع به کار نموده‌اند به دلیل محدودیت‌های ایجاد شده قادر نیستند با ظرفیت واقعی خود فعالیت نمایند و در واقع با ظرفیت کمتری در حال تولید می‌باشند.

بر همین اساس، سوناتراک برای اطمینان از تولید پایدار و با حداکثر ظرفیت، پروژه سرمایه‌گذاری برای نوسازی و بهسازی تاسیسات کارخانه‌های GL1Z و GL2Z و رسیدن به ظرفیت اسمی تعریف نموده است. براساس داده‌های پلاتس، الجزایر در سال ۲۰۱۹ تنها ۱۲ میلیون تن ال‌ان‌جی صادر نموده است که این میزان حدود ۵۰٪ ظرفیت اسمی تولید این کشور می‌باشد لازم به ذکر است که میزان صادرات ال‌ان‌جی این کشور طی چند سال گذشته در همین سطح بوده است.

بررسی داده‌های پلاتس نشان می‌دهد الجزایر از ابتدای سال ۲۰۲۰ تاکنون ۸/۶ میلیون تن ال‌ان‌جی صادر نموده در حالی که کارخانه Skikda LNG با ظرفیت ۴ میلیون تن در سال از ژانویه تا ژوئیه بسته بوده است. ابتدا قرار بود که کارخانه Skikda LNG به مدت ۲ ماه جهت انجام تعمیرات و سرویس‌های دوره‌ای تعطیل گردد اما در ماه فوریه حادثه‌ای رخ داد که منجر به آسیب دیدن و خرابی توربین‌های کارخانه شد. سوناتراک تصمیم گرفت به جای تغییر و جایگزینی توربین آن را تعمیر نماید چرا که براساس برآورد انجام شده جایگزینی توربین در بهترین حالت ممکن بود ۱۸ ماه به طول بیانجامد و این امر منجر به توقف طولانی مدت تولید کارخانه می‌گردید.

نکته دیگر آن است که کارخانه Skikda LNG در حال نصب اسکله‌ی جدید بارگیری ال‌ان‌جی در Skikda می‌باشد تا این اسکله بتواند ال‌ان‌جی را بر روی کشتی‌های بزرگ‌تر بارگیری نماید. در حال حاضر کارخانه Skikda LNG فقط می‌تواند کشتی‌های کوچک ال‌ان‌جی را که ظرفیت آنها کمتر از ۷۰۰۰۰ مترمکعب ال‌ان‌جی می‌باشد بپذیرد. اسکله جدید این کارخانه را قادر می‌سازد تا تولید خود را به حداکثر برساند و کشتی‌های ال‌ان‌جی بر با ظرفیت بالا تا ۲۲۰۰۰۰ متر-مکعب را نیز دریافت کند و به این ترتیب چشم‌انداز رسیدن به بازارهای دور ال‌ان‌جی مانند آسیا برای این کارخانه قابل تصور می‌باشد.

منبع: Platt's، ۱۹ اکتبر ۲۰۲۰

روند قیمت گاز در بازارهای جهانی طی ماه سپتامبر

آمریکا: قیمت هنری هاب ایالات متحده در ماه سپتامبر به‌طور متوسط ۲/۲۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بود که نسبت به ماه اوت ۳ درصد کاهش یافت. قیمت‌ها در ماه سپتامبر نوسان زیادی داشت به‌طوری‌که قیمت هنری هاب در ۲۲ سپتامبر به ۱/۸۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو رسید. کاهش قیمت عمدتاً ناشی از کاهش تقاضای سرمایه‌ی، به دلیل خنک شدن هوا و کاهش تقاضای خوراک به دنبال قطع برق و عملیات تعمیر و نگهداشت در ترمینال‌های مختلف ال‌ان‌جی ایالات متحده بود. بازیابی در تولید گاز در خلیج مکزیک، پس از طوفان‌های لورا و سالی، نیز به کاهش قیمت

کمک کرده است. با این حال، در اواخر ماه سپتامبر، قیمت‌های آتی گاز ایالات متحده به بالای ۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو افزایش یافته است که به دلیل افزایش تقاضای گاز خوراکی و همچنین اختلال دوباره در تولید گاز به علت طوفان گرمسیری بتا بوده است.

اروپا: قیمت تی‌تی‌اف هلند با افزایش ۳۹ درصدی نسبت به ماه گذشته به طور متوسط به ۳/۹۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در ماه سپتامبر رسید و در سه نوبت به دلیل مشکلات مربوط به عرضه گاز و آب و هوا، از مرز ۴ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو عبور کرد. تعطیلی تاسیسات مایع‌سازی در ایالات متحده در پی طوفان‌های اخیر، کاهش تولید برق از نیروگاه‌های هسته‌ای و بادی در اروپا و عملیات تعمیر زیرساخت‌های گاز نروژ نگرانی‌هایی را از کمبود عرضه گاز در اروپا به همراه داشته است. کارخانه ال‌ان‌جی Equinor's Melkoeya نروژ نیز به دلیل نشت گاز و آتش‌سوزی تعطیل شد، که احتمالاً تاسیسات این کارخانه را در طول ماه اکتبر خارج از خط نگه می‌دارد.

آسیا: قیمت هاب ال‌ان‌جی آسیا (JKM) در ماه سپتامبر به طور متوسط ۴/۵۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بود (افزایش ۳۵ درصدی نسبت به ماه قبل) و حتی در ۲۸ سپتامبر به بالاترین سطح ۵/۰۸ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو رسید. قطع برق در تاسیسات گورکن استرالیا و ایالات متحده احتمالاً دلیل افزایش قیمت بوده است. در این مدت، خریداران شمال شرقی آسیا با آماده شدن برای فصل زمستان تقاضا برای تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی را افزایش داده‌اند. به‌ویژه، در شمال چین دمای کمتر از حد نرمال پیش‌بینی می‌شود. انتظار می‌رود در ماه آینده با آماده شدن برای فصل زمستان، قیمت تی‌تی‌اف هلند و JKM نیز مورد حمایت قرار بگیرند. علاوه بر این پیش‌بینی می‌شود اختلاف قیمت بین هنری‌هاب و JKM، تقاضای آسیا برای ال‌ان‌جی آمریکا را افزایش دهد که می‌تواند به حمایت از قیمت گاز ایالات متحده در ماه اکتبر کمک نماید. همان‌طور که از قراردادهای آتی مشهود است، قیمت‌های گاز در ایالات متحده از ۲/۱۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو برای تحویل در ماه اکتبر به ۲/۵۶ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو برای تحویل ماه نوامبر رسیده است.

منبع: JBC، ۱۱ اکتبر ۲۰۲۰

آغاز تولید در میدان گازی غزیر عمان

به گزارش خبرگزاری رویترز، BP و شرکای آن، تولید در میدان گازی غزیر (Ghazeer) - بلوک ۶۱ در عمان را چندین ماه زودتر از برنامه اولیه آغاز کرده‌اند. اولین فاز توسعه بلوک ۶۱، خزان (Khazzan)، در سپتامبر ۲۰۱۷ وارد مدار تولید شد. انتظار می‌رود ظرفیت کلی تولید روزانه از این بلوک به ۱/۵ میلیارد فوت‌مکعب گاز طبیعی و بیش از ۶۵ هزار بشکه میعانات همراه برسد. BP به عنوان بهره‌بردار بلوک ۶۱، ۶۰ درصد در این پروژه سهم دارد و شرکت ملی نفت و گاز عمان ۳۰ درصد و پتروناس مالزی ۱۰ درصد دیگر را در اختیار دارد. لازم به ذکر است که شرکت BP از سال ۲۰۰۷ با امضای قرارداد مشارکت در تولید و اکتشاف (EPSA) در بلوک ۶۱ با وسعت ۲۸۵۰ کیلومتر مربع، در بخش بالادستی عمان حضور داشته است. موافقت‌نامه‌های فروش گاز و تأیید توسعه پروژه خزان در بلوک ۶۱ در سال ۲۰۱۳ امضا شد. در سال ۲۰۱۶، قرارداد مذکور برای بلوک ۶۱ اصلاح گردید و ۱۰۰۰ کیلومتر مربع دیگر به قرارداد اضافه و مرحله دوم توسعه، معروف به غزیر نیز در قرارداد گنجانده شد.

منبع: reuters، ۱۲ اکتبر ۲۰۲۰

ژاپن بزرگ‌ترین مشتری ال‌ان‌جی آمریکا

برای دومین ماه متوالی، ژاپن بزرگ‌ترین خریدار ال‌ان‌جی آمریکا شد. در سپتامبر سال جاری، این کشور که بزرگ‌ترین واردکننده ال‌ان‌جی در جهان نیز می‌باشد تعداد پنج محموله ال‌ان‌جی از آمریکا وارد کرده است. هم‌چنین میزان صادرات ال‌ان‌جی آمریکا به چین پس از یک دوره کاهش در تابستان، در این ماه با صادرات ۲ محموله بیشتر، افزایش یافته است. اما صادرات ال‌ان‌جی آمریکا به کره جنوبی به چهار محموله تنزل یافته است. این درحالی است که این کشور در کل بزرگ‌ترین واردکننده ال‌ان‌جی آمریکا (با ارسال اولین محموله از پایانه سابین پس در سال ۲۰۱۶) محسوب می‌شود. طبق داده‌های آماری پلاتس، در ماه سپتامبر تعداد ۴۲ محموله ال‌ان‌جی از پایانه‌های اصلی صادرات ال‌ان‌جی آمریکا بازرگاری شده است که علی‌رغم وقوع طوفان‌های سهمگین که بر میزان تولید در سواحل خلیج ایالات متحده تأثیر گذاشته، رشد ۲۷ درصدی نسبت به ماه قبل را نشان می‌دهد. تحلیل‌گران تخمین می‌زنند به دلیل وقوع طوفان، بازرگاری بیش از ۱۳ محموله ال‌ان‌جی یا با تأخیر انجام شده و یا لغو گردیده است. گفته می‌شود این مقدار، کمترین لغو از ماه می تاکنون می‌باشد که نشانه بهبودی صنعت ال‌ان‌جی در آمریکا تلقی می‌شود. پیش‌بینی می‌شود با اتمام فرآیند تعمیر و نگهداری تأسیسات Dominion Energy's Cove Point در مریلند و از سرگیری تولید در تأسیسات Sempra Energy's Cameron LNG در لوئیزیانا، پس از تعطیلی ناشی از آسیب طوفان لورا در اواخر ماه اوت، تولید ال‌ان‌جی آمریکا افزایش یابد. علاوه بر این به دلیل تفاوت قیمت‌های شاخص TTF با JKM، که معیار قیمت‌گذاری محموله‌های اسپات ال‌ان‌جی در شمال شرقی آسیاست، این احتمال وجود دارد که صادرات ال‌ان‌جی آمریکا در پاییز سال جاری تقویت شود. در حال حاضر نتبک صادرات ال‌ان‌جی از سواحل خلیج آمریکا بر اساس شاخص قیمتی TTF به میزان ۴۳ سنت برای هر میلیون بی‌تی‌یو و برای شاخص JKM برابر با ۸۵ سنت در هر میلیون بی‌تی‌یو می‌باشد. باید در نظر داشت در حال حاضر تنها ۶۰ درصد از کل ظرفیت صادرات ال‌ان‌جی آمریکا مورد استفاده قرار می‌گیرد و لذا فضای خوبی برای کسب سود در این صنعت برای آینده وجود دارد.

منبع: Platt's LNG Daily، اکتبر ۲۰۲۰

عقد قرارداد تامین گاز میان شرکت‌های پاکستان ال‌ان‌جی و کراچی الکتریک

شرکت دولتی پاکستان ال‌ان‌جی قراردادی جهت تامین گاز طبیعی با شرکت پاکستانی کراچی الکتریک به امضا رسانید. طبق این قرارداد شرکت پاکستان ال‌ان‌جی موظف به تامین گاز از ال‌ان‌جی برای مصرف نیروگاه ۹۰۰ مگاواتی شرکت کراچی الکتریک است. این نیروگاه شامل دو واحد تولید برق است که اولین واحد آن تا ماه مارس ۲۰۲۱ راه‌اندازی خواهد شد و واحد دوم نیز در نوامبر ۲۰۲۱ شروع بکار خواهد کرد. شرکت پاکستان ال‌ان‌جی روزانه ۱۵ میلیون فوت مکعب از ذخایر ال‌ان‌جی خود را به گاز تبدیل و با هدف تولید برق قابل اتکا برای شهر کراچی تحویل این نیروگاه خواهد داد. این شرکت ال‌ان‌جی خود را از طریق تأسیسات FSRU که در بندر Qasim کراچی قرار دارد، دریافت خواهد کرد.

منبع: Offshore-energy، اکتبر ۲۰۲۰

برنامه‌ریزی برای شروع ارسال گاز آذربایجان به اروپا

با وجود افزایش نگرانی‌ها در مورد درگیری‌های نظامی در مورد منطقه قره‌باغ، شرکت بزرگ نفتی BP، برنامه‌ریزی برای شروع حمل گاز طبیعی از آذربایجان به اروپا را تا پایان سال تأیید کرده است. (ارمنستان و آذربایجان از زمان جنگ ۱۹۹۱-۱۹۹۴ درگیر بدترین نبردها بر سر قره باغ بوده‌اند، که باعث تلاش‌های بین‌المللی دیپلماتیک برای متوقف کردن درگیری‌ها شده است.) BP سهامدار خطلوله Trans Adriatic Pipeline (TAP) می‌باشد، این خطلوله بخشی از پروژه کریدور گاز جنوبی است که برای صادرات گاز از میدان دریایی شاه‌دنیز آذربایجان به اروپا طراحی شده است.

گفته می‌شود که مراحل راه‌اندازی TAP و اتصال خطلوله ساخته شده توسط Snam Rete Gas در ماه نوامبر صورت خواهد گرفت. بنابر اعلام BP، "این مرحله به کنسرسیون شاه‌دنیز اجازه می‌دهد که مراحل نهایی را برای شروع عرضه گاز از آذربایجان به مشتریان در ایتالیا، یونان و بلغارستان - مطابق برنامه‌ریزی - تا پایان سال ۲۰۲۰ طی کند. گاز کریدور جنوبی با هزینه ۴۰ میلیارد دلاری از میدان عظیم شاه‌دنیز دوم آذربایجان در دریای خزر تأمین می‌شود و به منظور کاهش وابستگی اروپا به انرژی روسیه احداث شده است. از کریدور جنوبی که به طور کامل تکمیل شده است، ترکیه ۶ میلیارد مترمکعب در سال گاز اضافی از آذربایجان دریافت خواهد کرد، در حالی که ۱۰ میلیارد مترمکعب برای اروپا در نظر گرفته شده است.

منبع: offshore engineer، ۱۴ اکتبر ۲۰۲۰

تمدید اجرای پروژه Magnolia LNG توسط اداره تنظیم مقررات انرژی آمریکا برای ۵ سال

کمیسیون تنظیم مقررات انرژی آمریکا با تمدید ۵ ساله پروژه Magnolia LNG تا سال ۲۰۲۶ موافقت کرد. این تمدید، ساخت دستگاه‌های مایع‌سازی و تاسیسات صادراتی توسط گروه Glenfarne و همچنین ساخت خطوط لوله به وسیله شرکت Kinder Morgan Louisiana LLC را شامل می‌شود. موعد قبلی که اداره تنظیم مقررات برای این پروژه تعیین کرده بود، ۱۵ آوریل ۲۰۲۱ بوده است.

شرکت‌های مرتبط با ساخت پروژه، به اداره مقررات اعلام نمودند که به زمان بیشتری نیاز دارند چرا که وضعیت غیرمنتظره بازار، مانع از پیشبرد کار توسط توسعه‌دهندگان پروژه شده است. عملیات ساخت هنوز آغاز نشده و پیش‌بینی می‌شود تصمیم‌گیری نهایی برای سرمایه‌گذاری، در سال ۲۰۲۱ انجام گیرد. این پروژه که در Lake Charles لوئیزیانا واقع شده در ابتدا قرار بود توسط یک شرکت مایع‌سازی استرالیایی توسعه داده شود ولی این شرکت، پروژه را به گروه Glenfarne واگذار نمود. شرکت Glenfarne شرکت خصوصی است که دفتر مرکزی آن در نیویورک می‌باشد.

ترمینال مایع‌سازی و صادراتی Lake Charles سالانه ۸/۸ میلیون تن ال‌ان‌جی تولید خواهد نمود. اداره تنظیم مقررات آمریکا در سال ۲۰۱۶ با انجام این پروژه موافقت کرده بود. شرکت تابعه Kinder Morgan پروژه ساخت خطلوله برای انتقال روزانه ۱/۴ میلیارد فوت مکعب در روز گاز طبیعی به Lake Charles را اجرا می‌نماید. تاسیسات لوئیزیانا دومین ترمینال صادرات ال‌ان‌جی خواهد بود که توسط گروه Glenfarne توسعه می‌یابد. این شرکت، تاسیسات تگزاس ال‌ان‌جی در Brownsville را نیز به وسیله یکی از شرکت‌های تابعه خود، توسعه می‌دهد. این تاسیسات روزانه چهار میلیون تن ال‌ان‌جی تولید خواهد نمود. تاسیسات مذکور، یکی از سه پروژه پیشنهاد شده در Brownsville می‌باشد.

منبع: KallinishEnergy، ۳۰ اوت ۲۰۲۰

افزایش تولید گاز طبیعی روسیه از تاسیسات نواتک در سه ماهه سوم سال

بزرگ‌ترین تولیدکننده مستقل گاز روسیه (نواتک) رکورد ۴/۵ درصدی را برای تولید گاز طی سه ماهه سوم سال جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ثبت نمود. کل تولید گاز طبیعی این شرکت در دوره مذکور به ۱۹/۱۳ میلیارد مترمکعب رسید که در سال گذشته، ۱۸/۳۱ میلیارد مترمکعب بوده است. کل تولید گاز طبیعی نواتک در سال ۲۰۲۰ تا ۳۰ سپتامبر، میزان ۵۶/۷۱ میلیارد مترمکعب بوده که نسبت به همین دوره در سال ۲۰۱۹ (با ۵۵/۸۸ میلیارد مترمکعب)، اندکی افزایش داشته است. حجم فروش گاز طبیعی در طی سه ماهه سوم سال جاری، مجموعاً ۱۶/۵۶ میلیارد مترمکعب بوده که ۰/۸٪ از

سه ماهه سوم سال ۲۰۱۹ (با ۱۶/۷ میلیارد مترمکعب) بیشتر بوده است. فروش گاز این شرکت در بازار داخلی روسیه نیز طی این دوره، نسبت به سال گذشته ۵/۱٪ رشد داشته و از ۱۳/۶۶ میلیارد مترمکعب در طی همین دوره در سال گذشته، به ۱۴/۳۶ میلیارد مترمکعب رسیده است. صادرات گاز این شرکت به بازارهای بین‌المللی، میزان ۲۷/۶٪ کاهش داشته و از ۳/۰۴ به ۲/۲ میلیارد مترمکعب طی سه ماهه سوم رسیده است.

منبع: Kallanish Energy، ۱۴ اکتبر ۲۰۲۰

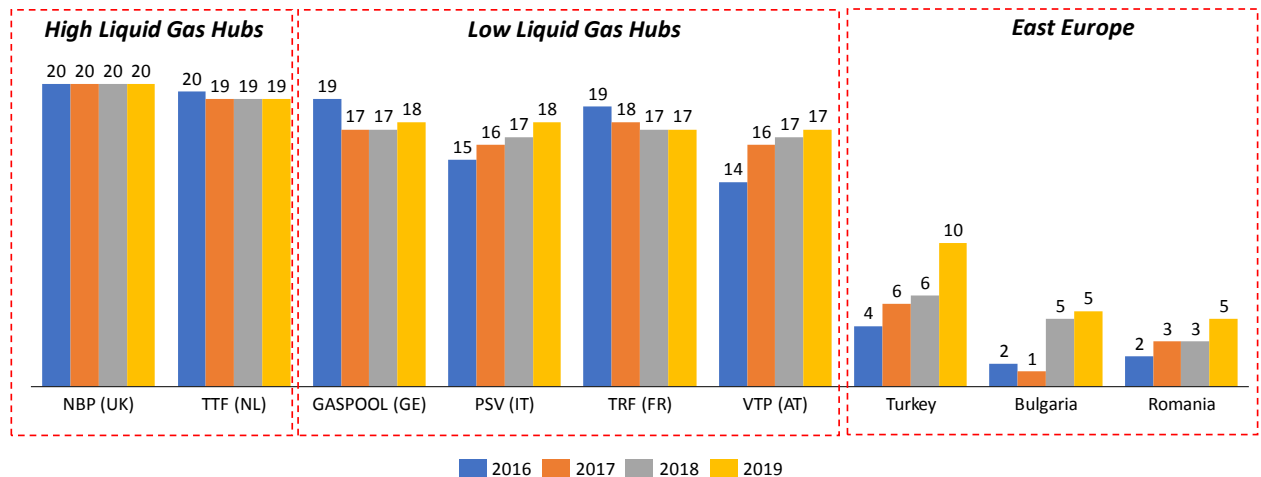

گزارش ویژه بازار: راهبرد ترکیه در تمدید قراردادهای بلندمدت واردات گاز

ترکیه در موارد متعددی نارضایتی خود را نسبت به پرداخت قیمت‌های بالاتر گاز نسبت به سایر کشورها در اروپا ابراز داشته است. اغلب قراردادهای بلندمدت گاز این کشور بر مبنای قیمت نفت و محصولات نفتی قیمت‌گذاری شده و لذا ترکیه همواره درصدد آن بوده است تا ساختار قیمت را برای نیل به قیمت‌های پایین‌تر اصلاح نماید. دولت تاکنون ریسک ناشی از قیمت را با پرداخت سوبسید به شرکت بوتاش برعهده گرفته است اما هم‌زمانی آثار منفی ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا بر اقتصاد این کشور با زمان انقضای قراردادهای بلندمدت واردات گاز، ترکیه را بیش از پیش برای اصلاح ساختار قراردادها مصمم نموده است.

در سال ۲۰۲۱، ۱۶ میلیارد مترمکعب از قراردادهای بلندمدت واردات گاز ترکیه منقضی می‌شود که ۸ میلیارد آن مربوط به قرارداد گازپروم با این کشور می‌باشد. بنابراین سال ۲۰۲۱ برای بازار گاز ترکیه تعیین‌کننده خواهد بود. شرکت گازپروم پیشاپیش از کاهش قیمت‌های گاز و کاهش تقاضا، متحمل ضررهای بسیاری شده است به‌گونه‌ای که سهم این کشور از بازار ترکیه در سال ۲۰۱۷، با کاهش ۳۰ درصدی مواجه شده است. علی‌رغم اینکه کشورهای اروپایی از مزیت قیمت‌های پایین به واسطه افزایش نقدشوندگی و شفافیت هاب‌های گازی که منجر به هم‌گرایی قیمت‌های اسپات و قراردادهای بلندمدت گاز شده است، برخوردار شده‌اند، این روند در همه اروپا به‌طور یکسان و با موفقیت اعمال نشده است. به‌طور خاص کشورهای جنوب شرق اروپا مانند بلغارستان و رومانی که هم‌جوار ترکیه هستند هنوز با بازار گاز رقابتی فاصله زیادی دارند. با این وجود این کشورها تا حدودی موفق شده‌اند با تهدید گازپروم به طرح دعوی در کمیسیون اروپا به نوعی از فرمول قیمت‌گذاری بر پایه هاب منطقه‌ای خود دست یابند. در گزارش EFET 2019 کشورهای رومانی، بلغارستان و ترکیه از جمله کشورهای با پتانسیل بالا برای تشکیل هاب گازی قلمداد شده‌اند هرچند که اکنون در مرحله ابتدایی و جزء هاب‌های با نقدشوندگی پایین قرار دارند.

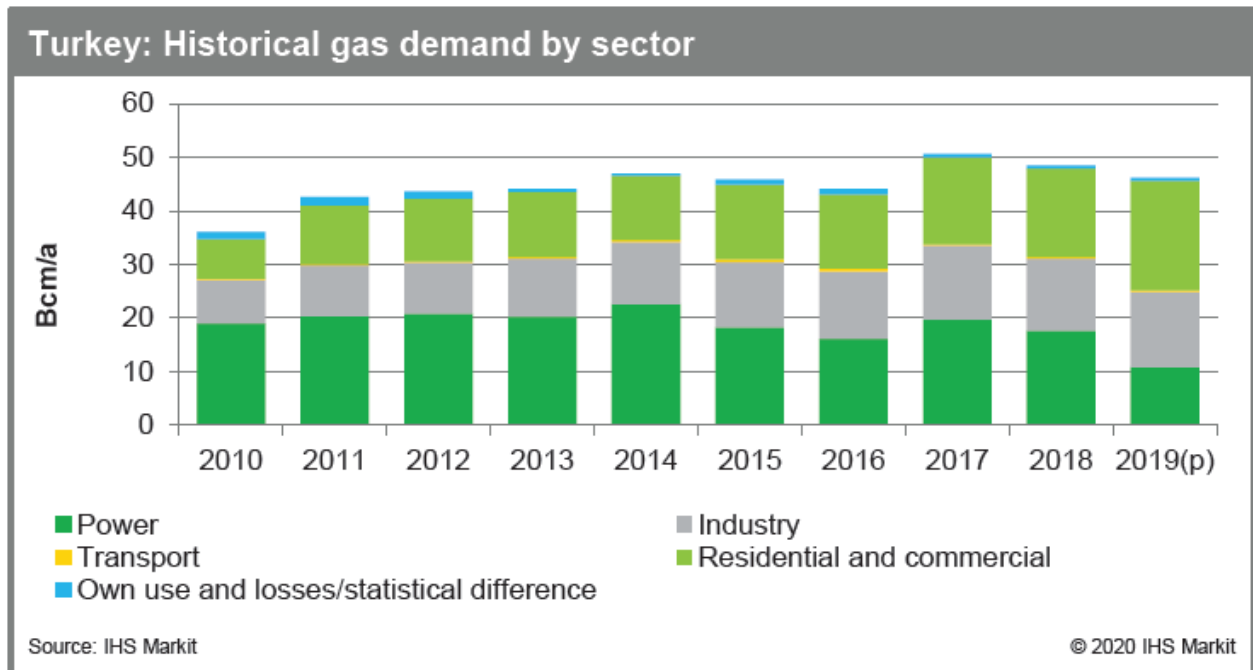
نمودار ۱: رتبه‌بندی هاب‌های گازی

ترکیه که برای مدت طولانی نظاره‌گر این تحولات بوده معتقد است که قیمت‌های گاز در ترکیه منعکس‌کننده عوامل بنیادی بازار و توازن عرضه و تقاضای گاز نمی‌باشد. لذا ساختار بازار باید به سمت قراردادهای میان و کوتاه‌مدت، شاخص رقابت گاز با گاز و انعطاف بیشتر در شرایط قراردادهای سوق داده شود. قیمت‌گذاری بر مبنای قیمت نفت، وجود شرط‌های مقصد و TOP در قراردادهای بلندمدت کنونی گاز مانع از آن شده است که بوتاش و سایر شرکت‌های خصوصی واردکننده گاز قادر به صادرات مجدد گاز اضافی به کشورهای هم‌جوار در صورت کاهش تقاضا، افزایش قابل توجه ذخایر گاز و یا محدودیت‌های ذخیره‌سازی باشند. نتیجه این وضعیت برای ترکیه پرداخت قیمت‌های بالاتر برای گاز روسیه به میزان ۲۰ درصد بیشتر از سایر مشتریان گازپروم در اروپا بوده است.

اکنون که این فرصت برای ترکیه فراهم شده است تا قراردادهای بلندمدت واردات گاز را مذاکره نماید، این کشور مصمم است تا ساختار قراردادهای گاز در اروپا نزدیک نماید. ترکیه مطمئن است که در مذاکرات دست بالا را خواهد داشت. این بدان دلیل است که ترکیه توانسته است با افزایش واردات ال ان جی و همچنین کاهش تقاضا برای گاز از طریق افزایش سهم انرژی‌های داخلی مانند زغال سنگ، باد، خورشیدی و آبی، ظرفیت روزانه عرضه گاز در کشور را به دو برابر افزایش دهد. در پنج ماه نخست سال ۲۰۲۰، ترکیه توانسته است ۶۶ درصد از تولید برق را از منابع داخلی و تجدیدپذیر تامین نماید. این رقم در ماه می با ۹۴ درصد از کل برق تولید شده رکورد جدیدی را در این کشور به ثبت رسانده است. با کاهش تقاضای گاز برای تولید برق روند تقاضای گاز از سال ۲۰۱۷ نیز با کاهش همراه شده است.

با توجه به موارد مذکور، ترکیه و به‌طور خاص بوتاش و شرکت‌های خصوصی واردکننده گاز تمایل به تغییر در شرایط قراردادهای بلندمدت گاز خطلوله به شرح ذیل را دارند:

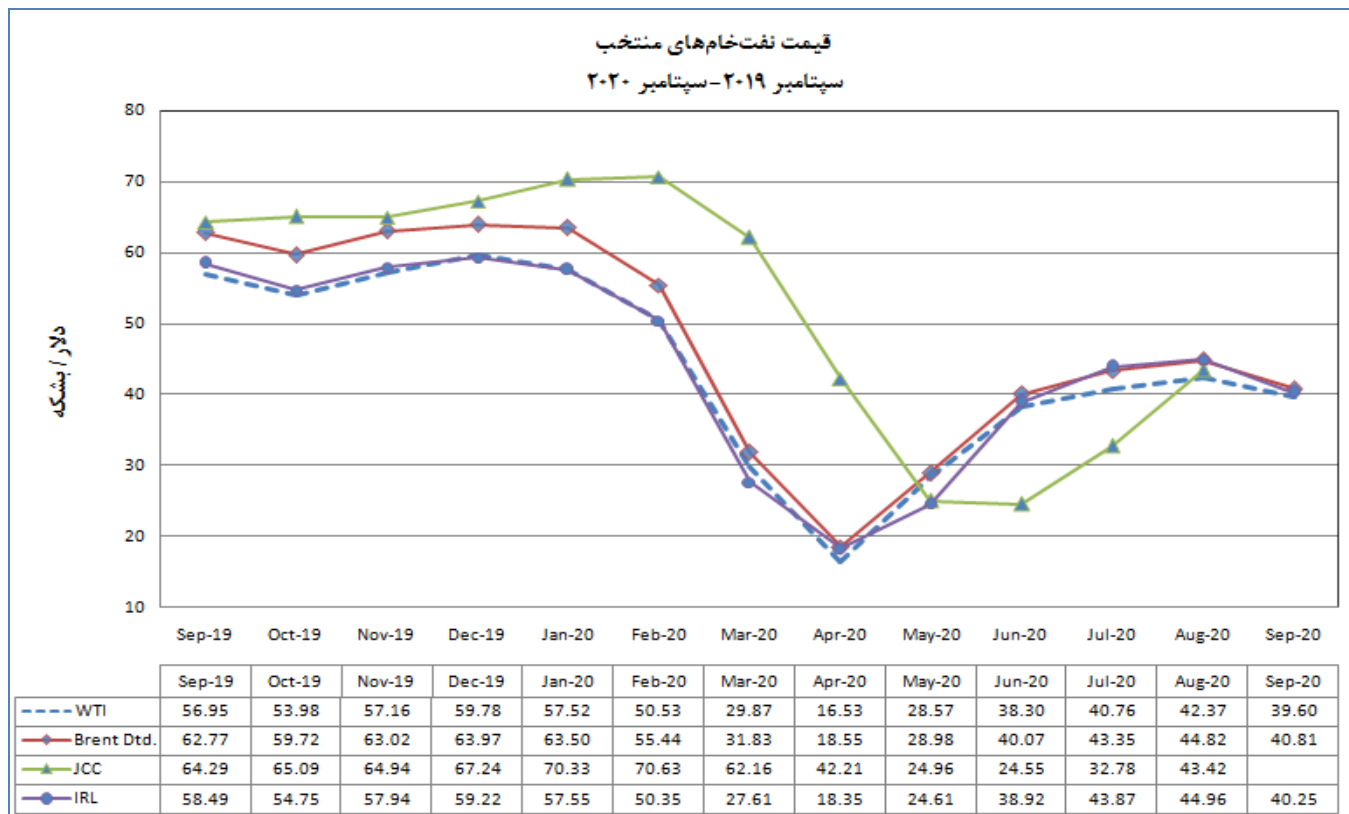
- **ساختار قیمت:** فرمول قیمت در اغلب قراردادهای بلندمدت ترکیه که در دهه‌های ۱۹۸۰، ۱۹۹۰ و اوایل ۲۰۲۰ به امضاء رسیده است بر مبنای قیمت نفت و محصولات نفتی است. در نیمه اول سال ۲۰۲۰، قیمت‌های گاز وارداتی در ترکیه بین ۱۰۰ و ۱۲۰ درصد از متوسط قیمت قراردادهای گاز اروپا و ۱۵۰ تا ۱۶۰ درصد بالاتر از متوسط قیمت‌های ال ان جی وارداتی توسط بوتاش بوده است. بوتاش توانسته است با تغییر شاخص قیمت در قراردادهای کوتاه‌مدت ال ان جی خود به شاخص هاب TTF، از کاهش قیمت ۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بهره‌مند شود و تمایل دارد که ساختار مشابهی را در قراردادهای بلندمدت گاز خطلوله خود نیز اعمال نماید.

- **مدت قرارداد:** دست‌اندرکاران قراردادهای وزارت انرژی ترکیه بارها تمایل خود را به کاهش مدت قراردادهای بلندمدت به صورت رسمی ابراز نموده‌اند و اعلان کردند که همه قراردادهای جدید واردات گاز به صورت کوتاه‌مدت منعقد خواهد شد، هرچند در عمل این استراتژی تحت تاثیر سایر عوامل مانند ملاحظات سیاسی قرار گرفته است. مثلاً در سال ۲۰۱۳ قرارداد ترکیه برای واردات گاز از پروژه TANAP از میدان شاه‌دنیز ۲ آذربایجان برای ۱۵ سال منعقد گردید. با این وجود در مقایسه با قرارداد ۲۵ ساله ایران و ترکیه، این مدت تقریباً نصف می‌باشد.

- **تعهد حداقل خریدگاز یا TOP:** اغلب قراردادهای واردات گاز بوتاش از تعهد حداقل برداشت گاز ۸۰ درصد با دوره ۵ ساله جبران برخوردار بوده است. این شرط مانع از آن می‌شود که بوتاش بتواند بین گزینه‌های مختلف واردات گاز ارزان‌ترین را انتخاب نماید. بوتاش تاکنون توانسته است با استفاده از یارانه‌های دولتی نسبت به خرید گاز با قیمت بالاتر و فروش آن با قیمت‌های پایین‌تر در بازار داخلی اقدام نماید، وضعیتی که شاید به دلیل مشکلات اقتصادی و همچنین تمایل ترکیه به تاسیس هاب‌گازی که یکی از پیش شرط‌های آن رقابت قیمتی می‌باشد دیگر قابل ادامه نباشد.
- **شرط مقصد:** همه قراردادهای بوتاش به استثنای قرارداد شاه دنیز ۱ از شرط مقصد برخوردار است. این شرط مانع از صادرات مجدد گاز ترکیه و تجارت آزاد آن با کشورهای همسایه می‌شود. حذف این شرط از قراردادها به همراه تغییر ساختار قیمت می‌تواند فعالیت‌های تجاری در هاب مجازی EPIAS را افزایش داده، منجر به گسترش تجارت گاز در خارج از مرزهای ترکیه گردد و استفاده از قیمت کشف شده در این هاب به‌عنوان شاخص قیمت‌گذاری در منطقه را محتمل‌تر کند.

منبع: OXFORD / EFET 2019 / GECF، سپتامبر ۲۰۲۰

ضرایب تبدیل

	m ³ Gas	ft ³ Gas	Million Btu	Therm	G J	Kilowatt Hour	الانجی m ³	الانجی Ton
m ³ Gas	1	35.3	0.036	0.36	0.038	10.54	171×10 ⁻⁵	725×10 ⁻⁶
ft ³ Gas	2.83×10 ⁻²	1	102×10 ⁻⁵	102×10 ⁻⁴	108×10 ⁻⁵	0.299	5×10 ⁻⁵	2×10 ⁻⁵
Million Btu	27.8	981	1	10	1.054	292.7	0.048	192×10 ⁻⁴
Therm	2.78	98.1	0.1	1	105.448×10 ⁻³	2927	48×10 ⁻⁴	192×10 ⁻⁵
GJ	26.3	930	0.95	9.5	1	277.5	0.045	0.018
Kilowatt Hour	949×10 ⁻⁴	3.3	3415×10 ⁻⁶	34.18×10 ⁻³	36×10 ⁻⁴	1	162×10 ⁻⁶	65×10 ⁻⁶
الانجی m ³	584	20631	21.04	210.4	22.19	6173	1	0.405
الانجی Ton	1379	48690	52	520	54.8	15222	2.47	1

منبع: Energy Intelligence Group

تهیه کنندگان:

خانم‌ها: تمیزی - آریانا - مظفری - پهلوانی - دارابی
آقایان: منصور کیایی - اکبر نژاد - قنبری - سیاهی - بهشتی